

Antidogma - Alain De Benoist: Geopolitika

2012 november 21. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

• [0](#)

értékelve

Még nincs

Mérték

A geopolitika mindig a társadalomtudományok mostohagyereke volt. Sokáig azt rótták fel neki, hogy „német tudomány”, főleg azonban a kiterjedésének és a státusának a meghatározása okozott szüntelenül problémát.

A geopolitika a földrajz politikára és történelemre gyakorolt hatását tanulmányozza, vagyis a tér és a hatalom közötti kapcsolatokat.

Ez a meghatározás azonban homályos marad, ami megmagyarázza, hogy még tárgyának a valóságát is kétségbe lehetett vonni. Gyakran tehát egy olyan diszciplínaként írták le, amely történelmi események vagy politikai döntések utólagos törvényesítését célozza, és amely csak egy utólagos magyarázatokon alapuló mesterséges tálcolmány lenne. Ezt a kritikát erősítette az a tény, hogy a geopolitika gyakran a politikai hatalom margóján fejlődött (még ha a gyakorlatban ritkán is inspirálta azt).

Mások a determinizmusa miatt bírálták. A geopolitika egy bizonyos számú állandó tényez?n alapul, amelyek a „földdel” kapcsolatosak, és amelyekb?l kiindulva igyekeznek megvilágítani különböző térbeli logikákat.

A „föld” azonban valóban mindig meghatározó? Hogy csak Franciaországot említsük, kezdetben geopolitikailag nagyon valószínűtlen volt, ami mégsem akadályozta meg a létrejöttét. Ráadásul a világ megváltozott, és kiléptünk a tisztán területi hódítások korszakából: manapság inkább a tér megszervezésével, mintsem a meghódításával vagy a növelésével tör?dnek. Egy adott terület meghódítása csak egyik módja a megszerzésének. „Minden tének megvan a politikai értéke”, mondta Ratzel. A tének azonban már más az értelme, mint valaha. Olyan világban élünk, amelyben a határok már nem állítanak meg (és f?leg nem garantálnak) semmit. A geopolitikának mégis megvan a haszna, s?t nélkülözhetetlen rá hivatkozni egy változó világban, amelyben világszinten újraosztják a kártyákat. A geopolitika relativizálja a per definitionem laza ideológiai tényez?k súlyát, és emlékeztet a rendszereken és eszméken túllép? állandó tényez?k jelenlétére. Rasszizmusától elvakítva Hitler a kontinentális hatalom Oroszországgal háborúzott, miközben a tengeri hatalom Angliával szövetségben akart: eklatáns példa arra, ahogyan az ideológia teljes geopolitikai vakságot okozhat. Ma hasonló szembenállást tapasztalunk a geopolitikai és a „civilizációs” logika között. Egyesek a „civilizációk háborújáról” beszélnek, pedig akárcsak a Nyugat, az iszlám sem alkot geopolitikai egységet.

Az összes geopolitikai fogalom közül az egyik legvitathatatlanabb kétségtelenül a tenger és a szárazföld szembenállása. „A világtörténelem a tengeri és a kontinentális hatalmak közötti harcok története”, mondta Carl Schmitt, és ugyanez volt számos geopolitikus véleménye is. A szárazföld különböző területek helye, és mivel határozott megkülönböztetést támaszt a háború és a béke, a harcoló és a nem harcoló felek, a politikai akció és a kereskedelem között, kiváltképpen a politika és a történelem helye. „A politikai létezés tisztán tellurikus (szárazföldi) jellegű” (Adriano Scianca). A tenger egy egynemű kiterjedés, a különbözőségek, a korlátok és a határok tagadása: a sivatag folyékony megfelelője. Nem lévén központja, csak áramlatokat ismer, és ezáltal kerül rokonságba a posztmodern globalizációval.

A jelenlegi világ „folyékony” világ, amely igyekszik eltörölni mindent, ami „földi”, stabil, szilárd, állandó és változatos. Ez a hálózatok által mozgatott áramlatok világa. Maga a kereskedelem, ahogyan a tenger logikája is, áramlatokból áll. Az egyformaság, amelyet a globalizáció és a kereskedelem valósít meg, a tenger logikája: a piac monoteizmusát a tenger logikája szülte, és nem véletlen, hogy a kapitalizmus mindenekelőtt a kalózkodással áll rokonságban.

Az emberiség történelmében a szárazföld és a tenger közötti összecsapás megfelel az európai kontinentális logika és az előbb Anglia, majd az Amerikai Egyesült Államok által megtestesített „szigeti” logika közötti sok évszázados harcoknak. Már Carl Schmitt észrevette, hogy a modern technika által a tengert átalakította, felváltotta a tér. „A tenger többé már nem egy elem, hanem térré vált: a levegő, az emberi tevékenység és a hatalomgyakorlás terévé.” Ahogyan tegnap Anglia uralma, az amerikai hegemonia is a világtengerek ellenőrzésén, ennek meghosszabbításaként a légtér ellenőrzésén és persze mindenekelőtt az „eurázsiai nagytér” egységének a hiányán alapul. Ezek ugyan régi problematikák, de immáron tágasabb dimenziókat fejeznek ki.

Amerika felváltotta az angol hatalmat, a valaha Németországot megillető helyet pedig egész Európa birtokolja. Ugyanakkor ismét feltűnő látjuk a „Nagy Játékot”, amely tegnap szembeállította Angliát és Oroszországot, és amelynek lényegi bábui változatlanul Közép-Ázsia, Mezopotámia, Irán és Afganisztán maradtak.

A múltban a geopolitika főleg az államok szintjén gyakorolta a kényszerűségeit, amelyek napjainkban – legalábbis a nyugati félteként – látszólag visszafordíthatatlan válságba jutottak. Manapság a kontinentális logikák része, amelyeket az államok rendezetlen cselekményei sokáig elfedtek, ezentúl azonban alapvetőbbek, mint valaha.

A geopolitika segít abban, hogy többé már ne országok, hanem földrészek fogalmaiban gondolkodjunk. A tenger a szárazföld ellen ma az Amerika Egyesült Államok a „világ maradéka” ellen, mindenekelőtt pedig az európai kontinentális blokk ellen. A Madrid–Párizs–Berlin–Moszkva tengely ebben a perspektívában nyeri el minden fontosságát, párhuzamosan a Moszkva–Teherán–Új Delhi tengellyel. A „világközpont” szívében a német–oroszblokk marad, ezért a világ sorsa e két ország szövetségétől függ. A szovjet rendszer bukása e tekintetben is tisztázta a frontokat. Minden mást a kínai ismeretlen ural.

Alain De Benoist

(fordította: Gazdag István)

demokrata.hu

DR. DRÁBIK JÁNOS
100 ÉVVEL TRIANON UTÁN
DVD A trianoni gyaláztatról tabumentesen

„Egy film amelyet minden magyarnak látnia kell”

Ajánló
